

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Găvoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Lucașfărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noișana, Olteana Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnăveana, Țimișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Activitatea „Solidarității”.

— Raportul secretarului către direcțiune și adunarea generală. —

În raportul, ce ne-am luat voie a Vă prezenta la adunarea generală precedentă, am arătat, că una dintre chestiunile principale, care ne-a preocupat în măsură mai însemnată în timpul din urmă, a fost chestiunea *Centralei Institutelor Financiare din Budapesta*, pusă în discuție încă în Martie anul trecut. Cu această chestiune, care a continuat să preocupe cercurile financiare până în Iunie a. c. am fost nevoiți a ne ocupa și noi, și azi, când ea și-a găsit rezolvirea prin înfăptuire, dați-ne voie să începem raportul nostru prin a Vă expune și motivă ținuta și punctul nostru de vedere față de noua centrală de bănci.

Până la ultima noastră adunare generală, chestiunea *Centralei institutelor financiare* nu eră întru toate lămurită. Ea se reducea la un proiect al Ministerului de finanțe, în care se arată — mai mult în liniamente generale — scopurile financiare și de control ale noii instituțiuni. Față cu acest proiect — cerându-ni-se opiniunea — am prezentat o adresă Ministrului de finanțe, în care am arătat, că aprobăm scopurile financiare ale noii instituțiuni, însă am susținut și am recomandat, ca chestiunea controlului obligator la bănci să se abandoneze din proiect, lăsându-se a fi rezolvită pe cale autonomă, prin instituțiuni speciale, pornite din inițiativa particulară, așa precum s'a făcut aceasta la băncile românești și săsești din patrie.

Opiniunea aceasta a noastră însă nu a fost considerată, și nu au fost considerate nici părerile acelor cercuri financiare, cari cereau ca controlul obligator să fie introdus numai asupra institutelor, ce vor lua

credit dela centrala proiectată, păreri, cari cadrau în sfârșit destul de bine și cu punctul nostru de vedere. Din contră noul proiect, prelucrat în anchete și comisii, care s'a dat publicității în toamna anului trecut, a mers un pas mai departe și a stabilit controlul obligator pentru toate băncile cu capitaluri proprii până la 20.000.000— Cor., față de proiectul original, care reclama acest control numai pentru băncile cu capitaluri proprii sub 10.000.000— Coroane. Ba și mai mult. Inițiatorii noii instituțiuni lăsase să se înțeleagă la diferite ocazii, că pentru băncile, ce nu ar intra de bunăvoie în legăturile proiectatei Centrale, și în chipul acesta ar căută să se sustragă dela controlul obligator, pentru astfel de institute se va afla o altă modalitate, de a li se impune revizuirile externe.

Cu proiectul cel nou al Centralei, care deosemena a fost trimis însoțirii noastre spre opiniare, s'a ocupat direcțiunea «Solidarității» în ședința sa dela 7 Noemvrie 1915, pe baza raportului secretarului însoțirii, raport publicat și în Nrul 45 din anul trecut al «Revistei Economice». În această ședință, după punctul nostru de vedere original nu fusese considerat, și după ce — cum am zis mai sus — nici opiniunile altora de a se decretă controlul numai pentru institutele ce vor lua credit dela Centrală, nu au fost onorate, și în sfârșit, după ce aveam indicii sigure, că cercurile interesate vor folosi toate mijloacele date, ca să determine pe bănci a intra în legăturile noii instituțiuni, am enunțat, că însoțirea noastră în principiu nu are nimic în contra controlului obligator, pe care l-a introdus, cea dintâi în patrie din propriul său îndemn, însă cere, ca dacă acest control nu va putea fi redus la institutele, ce vor folosi credit, să fie general, să se extindă asupra tuturor băncilor fără excepție. Pe de altă parte s'a hotărât să cerem,

ca termenul pentru repășirea membrilor, ce nu ar mai voi să rămână în legăturile centralei, să nu fie legat de carențe prea îndelungate, dupăcum eră proiectat, ci să se accepte termenul legal de un an de zile. În sfârșit, am cerut pentru cazul, că se menține proiectul original neschimbat, ca cel puțin băncile, cari cu timpul ar ajunge la capitaluri proprii de 20.000.000 Coroane să fie libere de control.

Dar cu atâta nu am putut fi mulțumiți. Pentru cazul, că băncile noastre s'ar atașa Centralei, am decis, să intervenim, ca însoțirii noastre, care cum am zis a introdus cea dintâi controlul obligator în patrie, și care și-a câștigat experiențe prețioase pe acest teren, să i se acoarde după puțină o considerație deosebită, iară în organele conducătoare și de control ale centralei proiectate, să fie considerați și bărbați specialiști români. În virtutea acestor hotăriri și intențiuni, biroul «Solidarității» a făcut o nouă adresă către Ministerul de finanțe, în care a expus dorințele și propunerile «Solidarității» față cu proiectul cel nou. Paralel cu această adresă am intervenit la factorii competenți, pentru a se acorda considerațiunea intenționată pe seama însoțirii noastre și pentruca la timpul său în organele noiei centrale să fie aleși și bărbați de-ai băncilor noastre. Dorința noastră privitoare la considerarea însoțirii o am expus și susținut și în anchetele, ce au avut loc în decursul lunilor Noemvrie și Decemvrie în Budapesta. Iar pentruca activitatea însoțirii noastre și rezultatele ajunse de ea să fie cât mai bine cunoscute în cercurile de specialitate străine, secretarul «Solidarității» s'a simțit îndemnat să pregătească o conferență despre dezvoltarea instituțiunii controlului obligator la băncile românești, conferență, care a fost cetită la una din întrunirile regnicolare a băncilor din patrie.

Stăruințele noastre nu au rămas întru toate fără rezultat. Astfel înainte de toate §-ul 7 din Statutele centralei a fost modificat în sensul, că revizorii reuniunilor de control existente, pot fi angajați în mod excepțional ca revizori ai noiei instituțiuni, iar reuniunile de control, cari au funcționat ca atari în trecut, pot fi imputernicite din partea Centralei cu revizuirea membrilor lor. În stăruințele noastre de acest fel am fost secundați și ajutați mult de Asociațiunea regnicolară a institutelor de bani ungare de sub conducerea fostului premier L. Lukács. Și la acest loc ținem să amintim, că, ca un semn de condescendență pentru acest sprijin, însoțirea noastră a intrat în rândul membrilor numitei reuniuni. Intrarea însă a făcut-o numai pentru sine individual și — cum e și firesc — nu are nici o influință asupra membrilor însoțirii noastre.

Tot în urma stăruințelor depuse, dar cu deosebire în urma acordului dintre opoziția parlamentară și guvern, controlul obligator s'a decretat numai asupra institutelor, cari vor folosi credit dela Centrală, iar termenul pentru repășirea din cadrele Centralei s'a fixat numai la un an. În urma acestor modificări

esențiale, direcțiunea «Solidarității» a decis să recomande băncilor noastre să se atașeze Centralei, însă intrarea lor să o facă exclusiv prin «Solidaritatea». A decis aceasta, pe de o parte pentrucă, după modificările amintite mai sus, se delăturase multe din pedecile, care obveniau în proiectul original, pe de altă parte, pentrucă direcțiunea «Solidarității» își făcuse convingerea, că în urma stăruințelor neconținute ale băncilor din capitală, institutele noastre și așa vor trebui să intre în legăturile Centralei. Ca răspuns hotărârilor noastre 59 de institute românești și-au anunțat intrarea în organizația Centralei din Budapesta, prin mijlocirea însoțirii noastre. Consemnarea acestor institute o dăm ca aclus la acest raport sub %.

Dar când Vă raportăm despre peripețiile, prin cari a trecut chestiunea centralei din Budapesta până la înfăptuirea ei, nu putem trece cu vederea faptul, că pe lângă toate insistențele noastre nu s'a putut ca în organele numitei instituțiuni să fie considerați mai mulți bărbați dela băncile noastre românești. Intervenția noastră în această privință, făcută la mandatul direcțiunii, prin vice-președintele și secretarul însoțirii, atât la D-I Ministru al finanțelor, cât și la alți factori hotărâtori dela Centrala institutelor financiare a rămas fără rezultatul dorit. Abia un singur loc, în comitetul administrativ a fost rezervat băncilor noastre, loc pentru care a fost recomandat și ales secretarul însoțirii noastre. Dacă însă în această privință așteptările noastre nu s'au realizat, să sperăm, că cel puțin însoțirea noastră va afla considerația, ce o poate avea în sensul §-ului 7 din statutele Centralei și va fi concretizată cu revizuirea membrilor ei și pe seama centralei băncilor. Să sperăm mai departe, că vom avea un număr potrivit de revizori experți români, fapte, de cari atât verbal, cât și în scris am condiționat la timpul său și la factorii competenți acțiunea însoțirii noastre, întru atașarea băncilor românești la noua instituțiune din Budapesta.

*

Trecând după aceasta la celelalte momente mai însemnate din activitatea însoțirii noastre, Vă raportăm, că în anul trecut *membrii «Solidarității»* au fost în număr de 118, adică întocmai ca în anul precedent. Schimbări în rândul lor nu au obvenit de fel. *Averea însoțirii* este dupăcum arată bilanțul 92,865.50, din care, dacă subtragem pasivele de 92,626.87, rezultă un excedent de K 38.63. La acest loc ne vedem nevoiți a aminti, că asupra însoțirii noastre revin sarcini din ce în ce mai mari, parte din cauza agendelor înmulțite, parte din cauza cheltuielilor urcate la publicațiunile însoțirii, prin scumpirea anormală a hârtiei și a tiparului. Tocmai de aceea, cu privire la acest obiect, ne permitem a anticipa dejă de pe acum, că vom fi constrânși a executa hotărârile din trecut ale D-V., prin care ne-ați însărcinat, ca la caz de trebuință să urcăm prețul publicațiunilor «Solidarității» adică prețul de abonament al «Revistei Economice» și al «Anuarului Băncilor». O vom face, căci altcum este cu

însă în mod răspicat, moderat (oarecum ardeleneste) 100—120 de cuvinte pe minută, o iuțeală, care se potențează — cum se zice — până la 300 de cuvinte pe minută.

Vom cere acum să ni se arete acele semne simple, a căror scriere să o putem executa cu iuțeala de 300 de mișcări de mână (în 300 de semne scrise) pe minută?

Probați și Vă convingeți, că cu mâna odihnită și pe o durată de timp nu tocmai lungă veți putea «scrie» într'o minută cca 350—400 de puncte, 250 până 300 de linioare simple, scurte, de acelaș fel și cel mult 200 de alte semne stenografice simple, ca de es. *m* sau *n* ale sistemelor Gabelsberger, Duployé etc.

Cu alte cuvinte este o imposibilitate fizică a scrie mai mult de 200 traseuri stenografice simple pe minută, ceea ce se poate verifica de altcum și cu traseurile scrierii obicinuite latine (care și ea a fost cândva un sistem de stenografie, după cum se poate vedea din *Notele Tironiane alăturate*). Numărând mișcările mâinei la scrisoarea obicinuită latină, vom vedea, că pentru cele 30—35 de cuvinte scrise într'o minută suntem deprinși să scriem din copilărie — astăzi fără indignare — semne vechi cu cca 200 de mișcări ale mâinei, adică 30 de cuvinte lucrate cu 200 de mișcări de mână. Aceasta este revolta omului cult de astăzi, căci ce nu se poate face astăzi cu 200 de mișcări de mână?

Dar mâna totuș le face și va fi greu să miște 300 de semne pe minută. În prestațiunile omenești sunt și recorduri, dar sunt și margini. Dar atunci cum se scriu cele 300 de cuvinte pe minută, dacă mâna nu poate face mai mult de 200 de mișcări simple de scriere pe minută? Aici trebuie să fie ceva la mijloc.

E prea adevărat, că și cu recitarea celor 300 de cuvinte pe minută afacerea e destul de labilă: un astfel de recitator ar recita în 2 ciasuri întreg dicționarul românesc; acelaș, ca călugăr ar zice: «Tatăl nostru» de 5—6 ori pe minută, și dacă cineva ar scrie serios cu iuțeala aceasta, a doua zi ar da gata «Operele Complete» ale lui Eminescu, și pe deasupra în aceiaș săptămână ar isprăvi și cu «Magnum Etymologicum». Dar cutare om practic ar putea zice, că mai mare preț are o idee bună pe zi, decât 300 de cuvinte pe minută.

De sigur, cetitorul va fi cruțat de groaza celor 300 de cuvinte pe minută. Cazurile sunt rarități. Nici mâna să nu se sparie. Căci, dacă se spune, că cutare a scris 300 de cuvinte pe minută, atunci una din două: ori e greșală la număr, ori se înțelege, că din semnele, ce le-a scris cutare într'o minută — ori câte ar fi — respectivul știe reconstrui, recombina, chiar și 300 de cuvinte auzite de el în acea minută. Și astfel tot este de ajuns, dacă se scriu într'adevăr 200 de semne într'o minută. Iar acestea le putem aranja într'un sistem bun pentru iuțeala maximală în vorbire. Dar cum?

Partea fizică a limbei vorbite cu iuțeală exagerată nu se poate fotografia momentan și complet cu semne trase de mâna omenească, fie acestea semnele oricărui sistem. Aici ar trebui să isbutească un alt mecanism scriitor.

Deaceea partea tehnică a tuturor sistemelor stenografice este silită să se sprijinească pe partea psihologică, intelectuală a limbei și astfel pe cultura și memoria stenografului care nu va lăsa nici un mijloc neutilizat pentru a-și ajunge scopul. Or, un bun sistem

de stenografie are să fie aranjat în partea sa tehnică astfel, ca să se poată acomoda la toate legile construcției intelectuale, dar și fonetice ale limbei.

Așa se explică apoi fenomenul caracteristic la toate sistemele de stenografie, că pe bază mult puțin sistematică ele caută a se folosi de abreviațiuni (prescurtări) și proceduri de abreviațiune, cari au menirea să înlocuiască munca mâinei prin munca intelectului, acolo unde numai se poate. Astel fiecare sistem este necesitat să recurgă la o metodă superioară de stenografie, numită în unele părți stenografie de cameră, profesională, metagrafie etc. Și este prea interesant a constata, că în gradul acesta superior de perfecțiune toate sistemele încearcă să se așeze pe pedestalul psihologiei limbei, al construcției frazeologice și al legilor fonetice, când ne ajunge și un semn, pentru a putea ceti cu siguranță celelalte semne nevăzute. Deaceea din punctul de vedere al stenografiei superioare nici nu poate exista decât un singur sistem bun de stenografie românească, aranjat și perfecționat de Academia română, după ce nu există decât o singură limbă românească. De aici ni se va arăta cumpăna de aur între aceea, ce este necesar să scriem pentru a putea reciti cu siguranță și între aceea, ce este de ajuns să scriem, pentru ca să nu perdem timpul cu muncă de prisos. Și după ce ne-am convins, că lucrul principal este partea psihologică, intelectuală a stenografiei, vom înțelege, că diferitele sisteme, în sine luate și în ceea ce privește semnele elementare, de care se folosesc, pot fi cel mult indiferente, că dibăcia și cultura fiecărui stenograf poate delătura multe din defectele tehnice ale sistemului, dacă nu chiar pe toate.

Așadară repetăm întrebarea: Care este cel mai bun sistem de stenografie? Răspunsul este evident: În partea tehnică cel mai bun sistem este acela, pe care îl posedă pe deplin cutare și cutare, căci semnele văzute trag prea puțin în cumpănă. Ce privește însă partea sistematică a legilor și a construcției intelectuale, cel mai bun sistem este acela, care în mod practic se poate acomoda limbei românești cu toate particularitățile ei fizice și psihice, conținând toate legile psihologiei limbei.

Ca dovadă despre partea primă a afirmațiunii noastre ne va fi permis să ne provocăm la un sistem defectuos, care totuș în mâna unui stenograf adevărat s'a putut valida cu onoare zeci de ani în camera română din București. Ne gândim la sistemul Duployé, prelucrat în românește și practizat de D-l H. Stahl. Iată ce ne spune dânsul însuș despre defectele propriului sistem: «Număroase cuvinte se întind prea mult în sus, sau prea mult în lături, obvin prea multe unghiuri obtuse, traseul are prea bruște schimbări de direcțiune și astfel la iuțeală traseul integral se deformează îngreunând cetitul».

Intr'adevăr. Invităm pe orice aderent al sistemului Duployé adaptat pe românește să scrie sistematic (elementar, integral) cuvintele: *Veriga, barbarului, brigand, Gavrilă, ferecat, găurile, parilor, gardului, brigadierul, fragi, beregata, feregă, baricadând, gura, Vardar, muribund, frică, frig, sdravăn, diregător, freacă, bradul, liberând, bardul, ruga, fuga*. Un adevărat Duployéist va înțelege atunci, pentru ce D-l Stahl a aranjat un alt sistem, primul sistem românesc original de stenografie, predat la Vălenii-de-Munte.

Defectele de mai sus le are însă și sistemul Taylor, înmulțite cu echivocitățile (dubietăți la înțeles în cetire).

Dar sistemul Gabelberger. Din prelucrarea românească a acestui sistem se vede, că *i* se exprimă în 10 feluri deosebite; *ă* în 6 feluri; *a*, *u* și *i* în câte 3 feluri, fără altă regulă decât: *cum se potrivește*. Alegerea semnelor elementare ale consonanțelor în 3 mărimi, plus combinațiunile (contopirile) de consonante ne conduc în românește la următoarele exemple, cari pot convinge și pe aderenții sistemului Gabelberger despre defectele elementare ale acestui sistem: *blăstămatule, muzicanții, liberează, învățător, învățatură, bucuria, centrul, drept, trufaș, disprețuit, tuturor, disarmonia, expert etc.* De adăugat mai este și greutatea la învățat și la cetit, rezultând o sumuliță de defecte.

Și cu toate acestea, sistemul Gabelberger este foarte răspândit, grație stăruinții și dexterității particulare a celor ce îl scriu, dar de sigur și mulțămii sprijinului oficios din partea Statului (resp. Statelor).

În fine avem dovezi prea clare despre aceea, că un stenograf *bine exercitat* se poate feriți cu orice sistem, fie cât de defectuos în partea sa tehnică.

Ce privește partea sistematică a legilor de sistem, a legilor de abreviațiune intelectuală, nu numai sistemele românești, dar și cele străine se află încă departe de perfecțiune din simplul motiv, arătat mai sus, că nu au pe cursul studiul psihologiei limbei, ba cele mai multe nu și-au luat osteneala să aranjeze nici legile construcției fizice, tonetice.

Ajunși aici situația e clară. Înarmat cu *sistemul nostru, având semne și legi aranjate pe bază statistică și științifică, simplu, ușor de învățat, practic, iute, sigur, demn de încredere și întru toate acomodată limbei*, oricine se va putea măsura în caz de lipsă cu reprezentanții de-ai altor sisteme, dacă și ia osteneala unui exercițiu corăspunsător. În sistemul nostru chiar și *exteriorul frumos* (care nu este ultima calitate a unei scrisori) se impune imediat, dacă mâna stenografului se nizește cât de puțin să pună prețul corăspunsător pe frumsețe. Un stenotahigraf român va cere cu drept cuvânt să se facă deosebire între dexteritatea celui ce scrie și între aceea, ce aparține sistemului. Concursele, ce trebuiesc aranjate vor decide.

În românește lucrarea aceasta ar putea fi începutul unei mișcări stenotahigrafice, dacă se vor găsi mai mulți Români, cari să cultive acest sistem spre propriul lor folos, învățându-l prin diligență privată.

Și încă un cuvânt. La noi Românii va fi bine să nu apară frecări de sisteme, ca într'alte părți. Așa ceva ar fi bizar acolo, unde trăesc tot liberi încă atâți analfabeți ai scrierii latine, ai acestui prea învechit sistem de stenografie omenească. Dacă scrierea cu alfabetul latin, care se luptă înarmată cu forța statului de mii de ani contra analfabeților, tot nu i-a rășbit, atunci cum să rășbiască stenografia contra sclavilor alfabetului latin? Fără sprijinul Statului? Fără sprijinul Academiei? Cu veleități de sisteme? De sigur nu. Este chemarea Academiei să stabilească sistemul românesc de stenografie, singurul bun sistem omănesc, precum și limba românească una este. Aderenții stenografiei românești au să se ridice preste sisteme și să delătore toate pedecile din calea stenografiei românești.

Sibiiu, August 1916.

Vasile Vlaicu.

CRONICĂ.

Aviz. Subsemnatele institute de bani sibiene vor fructifica cu începere dela 1 Septemvrie a. c. depozitele spre fructificare noue cu 4%. — „Albina“ institut de credit și de economii. — „Hermannstädter allgemeine Sparkassa“, „Bodencreditanstalt“ și „Hermannstädter Vorschussverein“.

Bancnote à 1 Leu și 2 Lei. Lipsa de bani mărunți este mult simțită și în România, ceea ce a determinat pe „Banca Națională a României“ să pună în circulație bancnote à 1 Leu și 2 Lei.

Stocul de aur al băncilor de emisiune europene. În cursul războiului stocul de aur al singuraticelor bănci de emisiune europene a prezentat următoarele cifre în milioane marce:

	1914 în Iulie	1915 în Iulie	finele 1915	1916 în Iulie
Anglia	800	1650	1595	1720
Austro-Ungaria	1067	1040	1040	1040
Belgia	180	—	—	—
Danemarca	85	120	125	132
Elveția	142	184	200	201
Franța	3340	3200	4108	3600
Germania	1336	2894	2440	2468
Italia	920	920	1060	800
Norvegia	55	69	76	132
Olanda	270	580	685	925
Rusia	3374	3417	3400	3337
Spania	440	580	680	830
Șvedia	117	127	127	187

Banca Națională a României nu este indicată în statistica germană de mai sus.

Sumarul:

Activitatea „Solidarității“. — Influența războiului asupra pieței de asigurare. — Un nou sistem de stenografie. — *Cronică:* Aviz, Bancnote à 1 Leu și 2 Lei, Stocul de aur al băncilor de emisiune europene.

Nr. 2680 E. ex. 1916.

Concurs.

Pentru ocuparea postului unui *ajutor de contabil* publicăm concurs cu termin până la 15 August st. v. 1916. Beneficiile sunt: salar 1600 cor., bani de cvartir 400 cor.

Cei cari știu purtă contabilitatea independent vor fi preferiți. Postul este a se ocupa imediat după angajare.

Caransebeș, în 5 Iulie 1916.

Consistorul eparhiei gr.-or.
române a Caransebeșului.

neputință a susține echilibrul bugetar, însă urcarea prețurilor numitelor publicațiuni, va urmări numai în raportul, în care ni s'au urcat cheltuielile de tipar și de hârtie.

Cu privire la *activitatea revizorilor noștri experți* ne permitem a Vă raporta, că am întâmpinat aceleași greutăți ca și în anul precedent. Reducerea numărului revizorilor prin mobilizarea celor mai mulți dintre ei, lipsa funcționarilor tehnici de pe la bănci, cari să poată pregăti la timp lucrările de încheiere, împreună cu greutățile de comunicație, au fost tot atâtea pedeci, cari au stânjenit activitatea normală a instituțiunii noastre. Dar cu toate greutățile ivite, și cu toate că în multe locuri revizorii au trebuit să facă înșiși anumite lucrări de încheiere, totuși, a succes să se revideze în anul curent 34 de bănci, dupăcum arată consemnarea, ce o publicăm, ca anex la acest raport sub %.

Din cauza stărilor excepționale prin cari am trecut, a trebuit să renunțăm și în anul acesta la *conferența anuală a revizorilor experți*, care ar fi trebuit să fie a șasea dela inițierea acestor întruniri de mare folos pentru chestiunile de control la băncile noastre. Biroul însoțirii însă a adunat și a prelucrat materialul dat de revizuirile curente, așa că la un loc cu acelaș material din anul trecut va putea fi tractat la timpul său în întregime prin revizorii noștri experți.

Revenind la colecta inițiată de noi înainte cu 2 ani pentru *edificiul Școlii comerciale din Brașov*, Vă raportăm că și în anul acesta am stăruit, ca băncile noastre să-și plătească regulat cotizațiile, la care s'au angajat. În urma acestor stăruințe, la 31 Iulie a. c. am avut încassate:

a) din cotizațiile băncilor	K	66,661·33
b) din interesele de capital	„	4,414·57
la un loc deci	K	71,075·90
Subtrăgând din acestea spesele de	„	512·22
rămâne adunat până astăzi	K	70,563·68
Capitalul acesta se află plasat:		
La «Albina» în Cont-Curent	K	38,624·—
Depuneri la alte bănci	„	22,659·68
La «Banca de Asigurare»	„	7,930·—
Efecte publice	„	1,000·—
Bon la Eforia Școlilor, Brașov	„	150·—
Total la un loc	K	70,563·68

Trebuie să observăm, că mai sunt unele bănci, puține de-alfel, cari nu și-au plătit toate ratele scadente, la care s'au angajat. Spre mulțămirea noastră însă constatăm, că toate restanțele de pe anii trecuți fac numai K 5,358— per 31 Iulie a. c. și că dela acest dat s'au mai încassat încă din ele și avem cea mai bună nădejde, că în decursul anului curent se vor încassă toate restanțele. Cn acestea, cum și cu cotizațiile scadente în anii următori, sperăm că putem contribui la zidirea noului edificiu al Școlii Comerciale din Brașov, cu o sumă de cel puțin K 100,000.

Publicațiunile însoțirii noastre: «Revista Economică» și «Anuarul Băncilor», au continuat să apară în

aceleaș condițiuni, ca și în trecut. Cea dintâi s'a ocupat de toate chestiunile de interes pentru băncile noastre și de actualitate pentru publicul nostru cetitor. Special a dat o deosebită atențiune moratoriilor și ordinațiunilor de tot felul ale guvernului, relativ la diferite chestiuni, economice și administrative. În privința aceasta suntem siguri, că nu a scăpat nimic din vedere, ce a putut fi de folos pentru poporul nostru, în aceste vremuri excepționale. «Anuarul Băncilor» conține acelaș bogat material statistic ca și până acum. Pe lângă acesta am publicat într'o broșură separată bilanțul general al băncilor noastre împreună cu o tabelă sumară a activelor și pasivelor băncilor românești, aranjate în ordine alfabetică.

Cu acestea am ajuns la sfârșitul raportului nostru, pe care Vă rugăm, ca luându-l la cunoștință:

I. Să aprobați bilanțul încheiat la 31 Decembrie 1915 și să decideți, ca excedentul de K 38'63 să fie trecut în contul anului viitor;

II. Să dați direcțiunii și Comitetului de supraveghiere absolutul pentru gestiunea anului trecut și

III. Să alegeți un membru în direcțiune cu mandat pe 2 ani în locul D-lui Parteniu Cosma, iar trei membri cu mandat pe câte trei ani în locul D-lor Sava Raicu, Dr. Coriolan Pop și Dr. Gavril Tripon.

Sibiiu, la 15 Iulie 1916.

Ioan I. Lăpedatu m. p.,
secretarul «Solidarității».

Influența războiului asupra pieței de asigurare.

Sub titlul acesta a apărut de curând în ziarul „Pester Lloyd“ o serie de articole interesante din penna profesorului Dr. A. Manes din Berlin. Părerile cercurilor interesate sunt multe și diferite asupra influinței, ce războiul a avut și are asupra pieței de asigurare; aceasta din simplul motiv, că războiul mondial încă nu s'a terminat și astfel pe lângă multe deducțiuni se mai fac și multe combinații. Punctul de vedere cel mai potrivit în astfel de cazuri este de sigur al așteptării. Aflăm însă, că vederile cuprinse în articolele menționate sunt instructive și interesante. Vom arăta deci pe scurt vederile prof. Dr. A. Manes, pentruca la ocazie potrivită să revenim asupra acestora sub raportul referințelor noastre speciale. Iată conținutul articolelor amintite:

Mobilizarea funcționarilor, a agenților și a asiguraților a produs numai la începutul războiului o oprire bruscă în mersul afacerilor, de vre-ă paralizare a organismelor de asigurare însă abia se poate vorbi. La unele societăți au intrat sub drapel până la 80% din corpul funcționarilor, precum și nenumărați asigurați și agenți; cu toate acestea lucrările s'au continuat.

În privința dotării rezervelor la asigurațiile de viață și în privința plasării capitalurilor se constată deosebiri mari între societățile aparținătoare grupului antantist și cele ale puterilor centrale. Căci până când

de ex. serviciul de arme obligator și general la puterile centrale a existat de mult timp înaintea războiului și astfel societățile de asigurare germane și austro-ungare s'au aranjat dinainte în conformitate, pe atunci în Anglia, leagănul asigurărilor de viață, serviciul obligator general s'a introdus abia în al doilea an de războiu și a surprins societățile de asigurare de acolo cu totul nepregătite, adică fără rezervele abundante necesare. Dintre țările antantei fără îndoială Italia este în situația cea mai nefavorabilă decât toate, căci aici asigurările de viață sunt monopolizate de stat încă din 1911 și *Instituto Nazionale* nu a putut prospera nici în anii de pace 1912 și 1913 în măsura așteptată. Poziția, ce o ia Instituto Nazionale față de asigurații de viață căzuți în războiu este nehotărâtă încă, și se vorbește, că statul italian a întrebunțat rezervele asiguraților pentru scopuri de război. Din contră societățile de asigurare ale puterilor centrale au poziție hotărâtă față de cazurile de moarte în războiu, având dinainte condițiuni, și proporțiuni de despăgubire pentru cazurile acestea, classate, după diferite categorii și puncte de vedere bine definite, având și rezervele necesare pentru aceasta.

Ce privește plasarea capitalurilor de garanție și proprii, încă se constată o deosebire mare în favorul societăților aparținătoare puterilor centrale. Căci până când societățile franceze și engleze au plasat 78% resp. 68% din capitalurile lor în efecte, în același timp societățile germane au plasat 80% în imprumuturi hipotecare. Acum economiștii englezi se plâng de soarta efectelor. Iată ce părere are directorul unei societăți de asigurare din Scoția în privința aceasta: «*Cresterea grozavă a datoriilor de stat, schimbările esențiale în raporturile comerciale ale Angliei cu străinătatea, creșterea considerabilă a cheltuielilor statului, mărirea sarcinilor de dare, vor aduce cu sine scumpirea considerabilă a banilor și prin aceasta o cădere mare a cursului efectelor*». Părerea aceasta, și-o completează cu constatarea că regretabil este, că aici este vorba de o epuizare de capital în măsură uriașă, care se deosebește în mod esențial de crizele anterioare.

În al doilea rând Prof. Dr. A. Manes se ocupă de tema *Naționalizarea sau internaționalizarea pieței de asigurare?*

În punctul acesta arată, că diferitele ramuri de asigurare: Vieață, Foc, Maritime, Accidente, Grindină, Răspundere civilă, Spargere (Efracțiune), Sticlă, etc. etc. trebuiesc considerate separat și înainte de toate trebuiesc așteptate raporturile economice noi, ce le va oreă încheierea păcii. El este de părere-că după război se prevede o mișcare de naționalizare mai mare decât până acum, deși nu se poate aștepta o izolare a piețelor de asigurare în toate ramurile. Arată, că de sigur puterile centrale luptă să spargă cercul de fer pus de contrarii noștri, însă nu cu scopul de a înlocui cercul de fer spart cu un zid chinezesc ce l-am clădi noi.

În fine, tractează chestia *monopolizării asigurărilor din partea statelor*. Arată originea tendințelor de

statificare, motivele trecute și actuale, și concludă, că în afară de asigurările maritime statificarea asigurărilor nu se poate aștepta asupra tuturor ramurilor de asigurare. Chestiunea monopolului de asigurare este mai progresată în Rusia, însă aici scopul a fost și este suprimarea societăților germane din partea statului fără escontenare. În Italia s'a introdus în 1911 monopolul asupra asigurărilor de viață și încercarea se poate considera de eșuată. În celelalte țări aderenții monopolului de asigurare se sprijinesc pe trebuința fiscală a statelor de a mări sursele de venit pentru acoperirea cheltuielilor de războiu. În privința aceasta părerea lui Dr. A. Manes este, că la adică scopul acesta se poate ajunge prin impozite speciale asupra societăților de asigurare, însă statul prin aceasta n'ar face altceva, decât ar scumpi premiile de asigurare, ar stăvilă răspândirea asigurărilor și ar micșora importanța socială a acestora.

Amintește și de ramul cel nou de asigurare creat de războiul însuși: *Asigurarea contra daunelor cauzate de bombe aruncate din aeroplane*, un ram de asigurare foarte dezvoltat în Anglia, statul englez luând parte activă la cultivarea acestui ram de asigurare. Războiul a atins în mod mai simțitor *asigurările contra accidentelor și asigurărilor de răspundere civilă*, asigurații perzându-și orice interes de a mai contracta astfel de asigurări după mobilizare.

Acesta este pe scurt conținutul articolelor menționate și noi la ocazie potrivită vom reveni asupra celor de sus.

Un nou sistem de stenografie.

(Sfârșit).

De sigur va servi și spre lauda stenografiei românești, ca cât mai mulți să învețe și să practiceze sistemul acesta, pentruca să putem formă o reuniune de stenografie românească, să se poată aranja concurse și peste tot să se poată dovedi calitățile sistemului acestuia. Căci după atâtea sisteme de stenografie lumea se întreabă:

Care este cel mai bun sistem de stenografie?

Răspunsul este: Orișicare, dacă stenograful este dibaciu, și nici unul dacă stenograful este nătâng.

Mai întâi de toate nu este permis a confundă calitățile unui sistem cu gradele de dexteritate (dibăcie) din mâna stenografului și va fi bine să se ceară dela sistem să fie sistem și separat avem să pretindem dela stenograf să fie stenograf, să nu se mai amestece una cu alta. Precum se abuzează astăzi de numele: stenograf, se face abuz și cu numirea de sistem. De aceea o distincțiune severă se impune.

Al doilea: e bine să ne dăm seama și de realitatea celor următoare. Unii măsură iuțea în scrisul stenografic cu *numărul cuvintelor pe minută*, alții cu *numărul silabelor pe minută*. Cetitorul este liber să-și facă însuși proba iuței sale din scrisoarea obicinuită latină, pentru a-și face o idee despre iuțea la scris și pentru a se putea convinge însuși, că la scrisul unei silabe are nevoie de un termen mediu de 1 secundă, ceea ce corespunde la o iuțea normală de 30—35 cuvinte scrise de fapt pe minută. Se rostesc